

Slovenski dom

Štev. 74

V Ljubljani, torek 1. aprila 1941

Leto VI.

Razglas predsednika vlade

Vlada si prizadeva ostati z vsemi sosedi v najboljšem prijateljstvu in ni nobenega razloga za vznemirjenje

Belgrad, 1. aprila. Ukaz št. 1 predsednika kr. vlade za 31. marec 1941.

Zaradi razburljivih vesti, ki jih po naši državi širijo tuji agenti, da bi zanesli nemir med naše ljudstvo in uradništvo, ukazujem, da se sporoči in objavi vsem, naj se ljudstvo ne da zapeljati s temi netočnimi, spretno pripravljenimi in prenesenimi vestmi, ter da ni razloga za vznemirjenost.

Kr. vlada vodi prijateljsko politiko z vsemi našimi sosedi in si prizadeva, da z vsemi ostane v odnošajih najboljšega sosedstva in prijateljstva, ter se bo v tej smeri tudi v bodoče prizadevala in storila vse, kar je v mejah njene možnosti.

Vse naše prebivalstvo naj bo mirno, naj opravlja svoje tekoče posle in naj se ne da vznemirjati z neutemeljenimi govoricami, ki so prišle iz tujine in iz države same.

Zaradi tega prepovedujem vsako izseljevanje iz svojih krajev in zapuščenje domov, ker za to ni razloga, ugnelo pa bi imeli tudi škodljive posledice.

Koristi države in naroda zahtevajo, da vsak varuje svoj dom in da na njegovem pragu, če bi bilo treba in če bi to usoda dodelila, da življenje za dobro domovine, kralja in naroda.

Vojška, letalsko in mornarsko naše kraljevine so pripravljene, da store svojo dolžnost.

Vse državne oblasti in v prvi vrsti občinske oblasti ter duhovščina morajo ostati na svojih mestih v vsakem primeru.

Pristojni ministri bodo dovolili samo ono izselitev, ki je določena po načrtu in za katero se sicer izdajo pismeni ukazi.

Gospod notranji minister naj blagovoli izdati vse potrebne ukrepe, da se vsa zborovanja, ki ne odgovarjajo potrebam tega položaja, prepoveda, kakor tudi da se prepove zbiranje prebivalstva na raznih mestih.

Po gornjem ukazu naj pristojni gg. ministri takoj ukažejo vse potrebno zaradi točnega postopka. Pri tej priliki je treba zlasti opozoriti državno uradništvo, naj vestno opravlja službo v teh težkih trenutkih in na njegovo vlogo glede pobiranja netočnih vesti in ohranitve ljudskega duha na potrebni višini.

Predsednik ministrskega sveta
armijski general Dušan Simović s. r.

Novi grško-angleški posveti v Atenah

Turške izjave o tem, da Turčija ne misli spreminjati dosedanjega političnega stališča

Atene, 1. aprila. Reuter: Angleški zunanji minister Eden in načelnik angleškega generalnega štaba general Dill sta prispela v Atene, da nadaljujeta posvetovanje z grško vlado. Izdano je bilo naslednje poročilo:

Britanski zunanji minister Anthony Eden in načelnik imperialnega generalnega štaba general John Dill sta prispela v Atene, kjer sta nadaljevala posvetovanje z grško vlado, kako naj se prepreči razširjenje vojne na Balkanu. Minister Eden in general Dill sta se mudila v Atenah tudi v začetku marca po obisku v Ankari.

Belgrad, 1. aprila. AA. Odhod nekaj nemških podanikov iz Jugoslavije, do katerega je verjetno prišlo zaradi nekoliko neljubih izredov, ki so jih uprizorile neodgovorne osebe ob rodoljubnih manifestacijah 27. in 28. marca t. l., in ki so bili sprejeti z največjim obžalovanjem in obsodbo od strani vlade ter pri vsej naši javnosti, je povzročil pri posameznikih nekaj zmešnjave. Zaradi teh dogodkov opozarjamo državljane, da tudi v bodoče pri vsaki priliki ohranijo mir in hladnokrvnost in naj se ne dajo zapeljati po kakršnih koli vznemirljivih vesteh, ker naša vlada dela od svoje strani vse, da se odstrani vsak dvom glede naših iskrenih težev po ohranitvi dobrih odnosov z našimi sosedi.

Carigrad, 1. aprila. m. V Ankari sodijo, da se je zunanje-politični položaj Turčije še bolj utrdil po nedavni sovjetsko-turški nevtiralnosti in nepadalnici izjavi. Pričakujejo, da se bodo sovjetsko-turški odnosi razvijali tudi v bodoče na bolje ter da bodo omogočili širše in uspešnejše sodelovanje.

Glede na nemško-turške odnose se na pristojnih mestih zelo molčeči. Poudarjajo le, da morajo pogajanja in razgovori, ki zdaj potekajo, temeljiti na priznanju turške neodvisnosti ter osemleške nedotakljivosti, ki jo je Turčija vedno pripravljena braniti.

Včerajšnji uvodnik v listu »Džumburiet« je vzbudil veliko pozornost. Napisal ga je poslanec in ravnatelj lista Junus Nadi ter v njem pravi, da Turčija niti za trenutek ni pomišljala, da bi v čemer koli spremenila vedenje, ki ga je imela pred začetkom vojne ter ves čas sedanjih vojnih zapletov. Turško stališče preveča zlasti skrb za varnost turških meja.

Turški poslanci še vedno prirejajo sestanke, na katerih obveščajo ljudstvo o zunanje-političnem položaju. V Jalovi je govoril med drugim tudi predsednik Narodne republikanske stranke Suhtu ter je med drugim izjavil:

»Naša država izvaja sistematično načrt, da v pravilnem ter razenem obsegu konča priprave za vojno zaradi obrambe svoje neodvisnosti. Naloga vsakega turškega rodoljuba je, da sprejme ta načrt kot vojaško zapoved ter da stori čim več za doseg te ciljev.

Letalske izgube po angleških podatkih

London, 1. apr. Reuter: Ministrstvo za informacije poroča: Od 1. januarja dalje so angleška letala uničila 155 sovražnikovih letal, to se pravi povprečno 50 letal na mesec. Angleška lovna letala so uničila 94, protiletalsko topništvo pa 51 letal. Ostalih 10 sovražnikovih letal je padlo na tla, ker so se zaletela v zaporno mrežo. Angleške izgube v tem času znašajo 41 letal. Treba je poudariti, da se je število letal, ki jih je zbil na tla protiletalsko topništvo, zvišalo.

Boji v Abesiniji po zasedbi Diredaue

Nekje v Italiji, 1. aprila. Stefani: 297. italijansko uradno vojno poročilo pravi:

Severna Afrika: Nemška in italijanska letala so napadla sovražnikova mehanizirana sredstva in topništvo. Sovražnikova letala so izvedla napad na Tripolis, niso pa prizadejala večje škode.

Vzhodna Afrika: Naše čete so v hudi bitki vzhodno od Kerena in zadajajo sovražniku velike izgube. Tudi naše izgube so hude. Polkovnik Borghese je junško padel, ko je poveleval hrabrim vojakom 10. polka savojških grenadirjev. Pri spopadih v zraku so naša lovna letala sestrelila eno letalo vrste Hurricane. Sovražnik je izvedel letalski napad na

Prosimo vse cenjene naročnike,

da blagovolijo poravnati naročnino po položnicah, ki so bile priložene listu včeraj. Poravnajte naročnino takoj v prvih dneh tega meseca, da vam bomo mogli časopis v redu pošiljati.

Uprava »Slovenskega doma«

Vesti 1. aprila

Nemčija sodi, da je samo ona odgovorna za mir v vsej južnovzhodni Evropi, toda zdaj ni prišel čas, da bi bilo treba njena prizadevanja za ohranitev miru to ojačiti. Sodi poluradno glasilo narodnosocialistične stranke »Dienst aus Deutschland«.

Ob obisku japonskega zunanjega ministra v Berlinu je šlo v prvi vrsti za temeljita posvetovanja s Hitlerjem in drugimi vodilnimi nemškimi osebnostmi. Pri vsakem posvetu je bilo ugotovljeno popolno soglasje glede sodelovanja med Nemčijo, Japonsko in Italijo ter glede namenov tega sodelovanja. Kakšni so ti nameni, bodo nasprotniki trojne zveze čutili ob vsakem posameznem primeru. Japonski zunanji minister je pri posvetih dobil vtis o gotovi zmagi Nemčije, poudarja nemški tisk.

Italija ni smatrala za potrebno, da bi zavračala nesmiselna poročila, ki so se razširila po tujini o nekaki revoluciji v Italiji. Takšne bajke ne zaslužijo, da bi jih zanikali. Navdušeni sprejem japonskega zunanjega ministra v Italiji jasno kaže, kakšen je položaj tam, izjavlja agencija Stefani.

Japonski zunanji minister je poslal italijanskemu ljudstvu oklice, v katerem pravi, da so Italijani in Japonci zmeraj bili prijatelji, zdaj pa so zmeraj tudi zavezniki. Japonci, Nemci in Italijani bodo storili vse, da dosežejo skupni vzor: trajen mir in nov svetovni red, postavljen na pravici.

Sv. oče Pij XII. je včeraj sprejel v poslovnici avdienco dosedanjega romunskega poslanika pri sv. stolici.

Ameriški ukrepi proti nemškim in italijanskim ladjam dopuščajo možnost, da bodo Združene države v kratkem posredno posegle v boj na Atlantskem morju, sodi ameriški tisk.

Turški narod si ne želi nobenega drugega reda, razen svojega in bo neizprosno do tistega, ki bi mu poskušal vsiliti kaj takega. Sprejel bo vse vrste žrtev ter branil državo, njeno neodvisnost in svobodo. Če mu je namenjeno stopiti v to zadnjo, veliko vojno, je naravno, da bo turški narod zmagal, piše bivši nadzornik turške vojske, general Calislar.

Na angleškem letališču Middenhead se je ponesrečil belgijski milijonar Löwenstein, sin slavnega milijardarja istega imena, ki je l. 1928. v skrivnostnih okoliščinah padel iz letala nad Rokavskim prelivom. Mladi Löwenstein je bil pilot in je vozil letalo iz tovarna na določena letališča, poroča Reuter.

V angleško last bodo v kratkem prepisali 120 do 140 ameriških trgovskih ladij, piše ameriški list »The Commerce«.

Na Švedskem so zbrali 400 ton sladkorja za Finsko in Norveško, poroča Švedska brzojavna agencija.

Po obisku v Rimu - drugi obisk japonskega zun. ministra pri Hitlerju

Rim, 1. aprila. m. Včeraj popoldne je prispel v Rim japonski zunanji minister Macuoka. Na železniški postaji ga je sprejel in pozdravil italijanski zunanji minister grof Ciano. Pri sprejemu so bili navzoči tudi diplomatski zastopniki držav, ki so podpisale trojno zvezo. Takoj po prihodu v Rim se je Macuoka v spremstvu grofa Ciana odpeljal v vilo »Madama«.

Danes bo japonski zunanji minister položil venec na grob italijanskega Neznane vojaka, na grob padlih fašistov ter v Pantheonu. Potem se bo vpisal v dvorsko knjigo. Za danes je določen tudi njegov sestanek z ministrskim predsednikom Mussolinijem. Zatrjujejo, da bo Macuoka obiskal tudi sv. očeta.

Ojačena letalska vojna na Zahodu

Nemški napad na neko severozahodno angleško mesto
Angleži so bombardirali Bremen in Emden

Berlin, 1. aprila. DNB: Nemško poveljstvo poroča: Kljub neugodnim vremenskim razmeram je naša letalska armada s svojimi napadi na Veliko Britanijo. Severno od izliva reke Temze je bila z bomba zadeta velika trgovska ladj, ki je obstala na mestu in se nagnila. Neka druga velika ladj je bila tudi poškodovana na Atlantskem oceanu. Ogledniška letala so izvedla napade na vo-

jaške radijske postaje na severnem Škotskem in na Shetlandskih otokih. Ti napadi so bili uspešni. Ponoči je bilo izvedeno miniranje večjega števila britanskih pristanišč.

Včeraj sovražnik ni letel nad nemškim ozemljem niti podnevi niti ponoči.

London, 1. aprila. o. Reuter: Snoči so angleška letala močno bombardirala luki Bremen in Emden. Podrobnosti niso znane.

Nemški nočni napad na Anglijo je bil na neko mesto ob severovzhodni obali. Napad ni trajal dolgo, pač pa je povzročil veliko škodo in tudi precej smrtnih žrtev. Povsod drugod so bili napadi manjšega obsega, London sam je bil brez napada.

V nedeljo so angleška letala bombardirala obe nemški križarki »Scharnhorst« in »Gneisenau«, ki sta bili vsidrani v Brestu. O zadetih obeh ladjah ni nobenih poročil, pač pa pravijo, da so bile hudo poškodovane ladjedelnice ter železniške naprave. Bombardirali so tudi Calais in potopili nemško petrolejsko ladj ob francoski obali.

Zahvala za čestitke Nj. Vel. kralju

Belgrad, 1. aprila. AA. Ko je Nj. Vel. kralj Peter II. prevzel kraljevo oblast, je prejel množične čestitke iz vse države in iz tujine, v katerih so izražene vdanost in rodoljubne želje za dolgo življenje in srečno vladanje. Čast nam je izraziti zahvalo za poslano čestitko kakor tudi zahvalo vsem osebnostim in ustanovam, ki so se pri tej priliki vpisale v dvorske knjige. (Iz pisarne Nj. Vel. kralja.)

157. dan vojne med Grčijo in Italijo:

Nekje v Italiji, 1. apr. Stefani: 297. italijansko uradno vojno poročilo pravi:

Grško bojišče: Na odseku 9. armade so bili sovražnikovi napadi krajevnega značaja odbiti. Atene, 1. apr. o. Atenska agencija: Grške čete so prevzele spet pobudo na albansko-grškem bojišču. Grki so zavzeli zelo važno strateško postojanko, kjer so ujeli 202 italijanska vojaka, med njimi 6 častnikov ter vojni material. Grške patrole so na dveh krajih prodrele globoko v italijanske postojanke in pripeljale s seboj ujetnike.

Angleško in grško letalstvo je močno bombardiralo Elbasan in italijanske postojanke.

Zasega nemških, italijanskih in danskih ladij v Ameriki

Newyork, 1. apr. o. Reuter: Ameriške oblasti so zasegle 300.000 ton trgovskega brodovja ter preprečile sleherni sabotažo na teh ladjah. Med temi ladjami se nahaja 28 italijanskih, 2 nemški in 39 danskih ladij. Temu zgledu sta slediti tudi Costarica in Cuba, kjer so aretirali italijanske in nemške mornarje, ker so zažgali dve ladj v Punta Areni. Tudi Mehika namerava zapleniti 12 ladij držav trojne zveze, ki so zdaj v mehiških pristaniščih.

Washington, 1. apr. Reuter: Nemško poslanstvo je snoči izjavilo, da je ameriškemu zunanjemu ministrstvu poslalo protest, ker so ameriška pomorska oblastva zasegla dve nemški ladiji, namreč »Pauline Friedrich« v Bostonu in »Arukoc« v Port-Vergladesu v Floridi.

Podrobnosti o veliki pomorski bitki pri Kreti

Italijansko uradno poročilo navaja potop treh križark in dveh rušilcev, Angleži pa trdijo, da je bilo potopljenih sedem nasprotnih vojnih ladij

Nekje v Italiji, 1. aprila. Stefani: 297. italijansko uradno vojno poročilo pravi:

V srditem boju, ki se je odigral 28. in 29. marca na srednjem delu Sredozemskega morja, smo izgubili tri križarke srednje tonaže in dve kontratorpedovki. Mnogo članov posadke se je rešilo. Sovražnik je tudi pretrpel velike izgube in škodo, ki pa se še ne more oceniti, a je gotovo velika. Eno angleško križarko je zadela bomba najtežjega kalibra in jo potopila. Dve drugi ladiji sta bili težko zadeti.

Neka naša podmornica je potopila na Atlantiku eno sovražnikovo srednje veliko ladj.

Aleksandrija, 1. aprila. o. Angleško vojno brodovje, ki je sodelovalo v veliki pomorski bitki blizu Kreti v noči od petka na soboto, je priplulo včeraj v Aleksandrijo, kjer so mu priredili navdušen sprejem. Poveljniki brodovja admiral Cunningham je po prihodu sprejel častnike ter jim izjavil, da je Italija zdaj izgubila dve tretjini svojih vojnih ladij, polovico velikih križark, četrtino lažjih križark ter petino podmornic in manjših ladij. V zadnji pomorski bitki so bile potopljene 10.000 tonske križarke »Fiume«, »Polac«, »Zarac«, 5000 tonska »Giovanni delle Bande nere«, rušilci

»Gioberti«, »Maestrale« in »Alciere«, 35.000 tonska bojna ladj »Vittoria Veneto« je dobila tako hude poškodbe, da se je verjetno tudi ona potopila. Vsaj angleška ogledniška letala je niso mogla po boju nikjer zaslediti.

S potopljenih italijanskih ladij je bilo rešenih okoli 1000 vojakov in častnikov, med njimi 35 nemških častnikov in topničarjev. Rešili bi bili morda še 300 do 400 italijanskih mornarjev, pa se reševanje zaradi nastopa nemških letal ni moglo nadaljevati. Angleške vojne ladje niso v boju pretrpele niti najmanjše škode in tudi ni bil nihče od mornarjev ranjen ali ubit.

Angleško brodovje je opazilo v petek zjutraj dve večji skupini italijanskih vojnih ladij. Vsega je bilo v obeh skupinah najmanj devet križark, 14 rušilcev in tri bojne ladje.

Angleška križarka »Orion«, ki je prva prišla v bližino nasprotnika, je speljala italijanske vojne ladje za sabo in jih spravila do večera v bližino angleškega brodovja. Angleška letala so najprej vrgla na italijansko brodovje torpeda ter z njimi zadela bojno ladj »Vittoria Veneto«, zaradi česar so Italijani morali zmanjšati brzino in so se jim približale lahke velike, a počasnejše angleške bojne ladje z oklepnic »Warspite« na čelu. Angleški

rušilec »Havock« se je približal tik do italijanskih vojnih ladij ter potem nenadno z vsemi lučmi obseval križarko »Fiume«. Tedaj je »Warspite« začel streljati in je s prvim strelom odbil italijanski ladj poveljniški most, z drugim strelom iz vseh topov pa jo je raznesel.

Nato sta posegli v boj še bojni ladi »Barham« in »Valiant«. Neki angleški rušilec je oddal na »Vittoria Veneto« tri torpeda, ki so ladj vsa zadela. V nadaljnjem boju sta bili potopljeni še križarki »Zarac« in »Polac« ter italijanski rušilec. Ko so italijanske ladje začele goreti, so jih angleški rušilci potopili s torpedi.

Poveljnik potopljene italijanske križarke »Zarac«, ki so ga na angleškem rušilcu pripeljali v Pirej, je izrazil presenečenje nad vsem, kar se je zgodilo, in dejal, da je bila oklepna »Vittoria Veneto« tako poškodovana, da se najbrž ni vrnila v oporišče. Povedal je, da so Angleži streljali z največjimi topovi na italijanske ladje iz daljave treh kilometrov. Rušilec »Gioberti« pa je bil torpediran iz bližine 150 metrov.

Ta bitka je že tretji pomorski uspeh admirala Cunninghama v sedanjih vojni, ker se je z oklepnic »Warspite« odlikoval pri Narviku in pri Skagerraku lani.

Novi državni proračun je stopil danes v veljavo

Belgrad, 1. aprila. Finančni minister dr. Juraj Sutej je izjavil ob priliki uveljavitve novega državnega proračuna med drugim sledeče:

Ministrski svet je na svoji seji 29. marca t. l. sprejel državni proračun za prihodnje proračunsko leto, ki bo trajalo od 1. aprila do 31. decembra 1941.

S pravočasnim izdajanjem rednega proračuna je končan važen državni posel in smo se izognili za prihodnje proračunsko leto neugodni praksi proračunskih dvajstajst, ki nam je bila v teku preteklega leta po sili razmer vsiljena. Prihodnja proračunska doba se določa na 9 mesecev in bo trajala od 1. aprila do 31. decembra 1941.

V formalnem oziru se novi državni proračun razlikuje od zadnjega rednega proračuna po tem, da vsebuje razdelitev na splošno državno upravno in državno gospodarstvo.

Državni proračun izdatkov je določen v skupnem znesku 14.115.124.100 din. Od te vsote odpade na državno gospodarstvo 5.090.426.000 din, na državno upravo v ožjem pomenu besede pa 9.024.698.100 din. Razdelitev izdatkov in dohodkov po proračunu za prihodnje leto je razvidna iz naslednjega pregleda:

Kar se tiče onega dela državnega proračuna, ki se nanaša na državno gospodarstvo, v znesku 5.090.426.000 din, njegove višine ni treba posebej oparčevati. Ta del državnih izdatkov se ne pokriva s fiskalnimi bremenji, pač pa z lastnimi dohodki državnih gospodarskih podjetij samih. Prebitek v proračunu državnega gospodarstva znaša 490.1 milijona din. Dohodki državnega gospodarstva prinašajo čedalje bolj tudi gotov prebitek glavnih državnih blagajni za zadostitev potreb splošne uprave. Ta prebitek znaša 490.131.800 din.

Povečanje izdatkov po proračunu državne uprave za leto 1940-41 se računa na eno milijardo 379.8 milijona dinarjev, v resnici pa je znatno manjše. Novi krediti za državno obrambo se bodo pokrili z izvenproračunskimi sredstvi.

Upravno-fiskalni proračun je proračun v pravem pomenu besede, ki neposredno tangira davčne obveznike, ker se izdatki tega proračuna pokriva s javnimi dajatvami. Ta proračun znaša, kakor rečeno, 9.024.698.100 din. Proračun izdatkov državne uprave izkazuje v primerjavi s proračunom za preteklo leto, preračunanim na 9 mesecev, povečanje za 1.379.884.000 din. Treba pa je takoj naglasiti, da povečanje proračuna za ministrstvo vojske in mornarice sploh ni pokazano v državnem proračunu. Ti izdatki se bodo financirali v breme sklada Narodne obrambe. Z ozirom na to je izkazano zmanjšanje v tem resoru popolnoma

navidežno. Povečanje pri državni upravi je v resnici znatno manjše, če se v proračunu za leto 1940-41 prištejejo vse vsote naknadnih in izrednih kreditov, ki so morale biti odobrene za razne neodložljive državne potrebe po čl. 131 zakona o državnem računovodstvu. Ti krediti znašajo okroglo 400 milijonov din. Poleg tega je odobrenim kreditom iz preteklega proračuna treba dodati izdatke na ime izrednega dodatka, odobrenega državnemu mušluzbenecem po uredbi št. 1017 od 26. julija 1940. Izdatki na tej podlagi znašajo okroglo 300 milijonov din.

Povečanje izdatkov v znatni meri služi potrebam finančne stroke same, dočim so ostale obveznosti vsedrjavne finančne uprave, ki so tu samo računsko izkazane. Od te vsote odpade 600 milijonov din na potrebe uradniške aprovizacije. V breme tega kredita državnim uslužbenecem se bo zagotovila nabava življenjskih potrebščin po znatno nižji ceni, kakor pa je cena na trgu. To je običajno finančno breme za državno blagajno, toda njegova socialna upravičenost je očitna.

Proračun za kmetijsko ministrstvo je v prihodnjem letu razmeroma najbolj zvišan, in sicer od 81.8 na 170.6 milijona dinarjev, ali za približno 100%. Če vemo, da je bil proračun ministrstva za kmetijstvo do zdaj redno udeležen v splošnem državnem proračunu s komaj 1%, kar v naši kmetijski državi predstavlja anomalijo, pomeni to znatno zvišanje kredita za kmetijstvo velik korak naprej.

Zvišanja v ostalih resorih so prišla z ozirom na skok cen in na normalen razvoj poslov v posameznih strokah. Izdatki ministrstva za oskrbo in prehrano v znesku 23 milijonov dinarjev se pojavljajo kot popolnoma novi v tem proračunu, kajti to ministrstvo je bilo ustanovljeno šele pred kratkim.

Glede na skupno vsoto upravno-finančnega proračuna v znesku 9.024.698.100 dinarjev sem predvidel pokritje v znesku 8.600.681.100 dinarjev, to se pravi, da obstoji nepokriti prihodek izdatkov nad dohodki v znesku 424.017.000 dinarjev. Ta prihodek bo pokrili v teku izvrševanja proračuna z odločitvijo varčevanjem in v kolikor bo treba tudi z zagotovitvijo novih virov dohodkov po posebnih zakonskih predpisih, ki bodo naknadno izdani. Zaradi varčevanja sem predvidel v uredbi tudi za prihodnje proračunsko leto pooblastilo, ki sem ga imel tudi že v prejšnjem proračunskem letu, namreč, da se vse izdajanje kreditov za materialne izdatke preko 80% more izvesti samo in po podlagi poprejšnjega dovoljenja finančnega ministra.

Rokovnjač Anton Hace pred sodniki

Ljubljana, 1. aprila 1941.

Za proces Toneta Haceta je bilo povsod primerno zanimanje, toda velika poročna dvorana je včeraj pokazala, da ni bilo toliko občinstva, kakor pri kakšnih drugih razpravah. Sistem vstopnic se je dobro obnesel. Običajni obiskovalci kazenskih razprav v dvorani št. 79 niso imeli vstopa, ker so bili vsi vhodi v nekdanjo porotno dvorano strogo zadržani. Vsi so napeto pričakovali, kdaj privedejo jetniški pazniki mladega razbojnika. Nekateri ljudje, hudi radovedniki so celo leteli tja proti jetnišnici, da bi ga videli, kako ga bodo privedli v porotno dvorano. Z glavnim obtožencem Hacetom so jetniški pazniki pripeljali še 3 druge obtožence, tako Verleta, Pestotnika in Žužaja, ki so bili obtoženi, da so sodelovali pri nekaterih Hacetovih nečutih vlogah.

Pred več kot sto leti je kronist zapisal, da je živel velik rokovnjač Dimež, okoli katerega so se zbirale razne anekdote, tako tudi okoli Toneta Haceta. Fant je nekoliko romantično-pustolovski navdahnjen, ker sam trdi, da pozna mnogo knjig, bral je vse mogoče stvari, toda v nežni mladosti je izgubil dobro, pridno in delavno mamico Rozalijo, ki je garala na mali kmetiji od zore do mraka. Res je za njega mnogo skrbela in sam Hace je na razpravi priznal, da ga je mati vedno iskala. Prišla je celo na ljubljansko policijo ter zaprosila, da ga poiščejo, ko se je mladi sin izgubil in odšel iz službe. Zabludil je med takozvane »štokglazarje«, kjer so ga začeli počasi učiti, kako lahko vlamlja in živi na tuj račun.

Mnogi so mladega razbojnika občudovali, ko je vstopil v dvorano. Ponikljane verige so rožljale. Na obeh nogah je imel okove. Roke je imel sedaj proste. Mirko je gledal po dvorani, ko je državni tožilec g. Branko Goslar čital obširno obtožnico, katere vsebino smo že kratko objavili.

Tone Hace je drugače mirno poslušal obtožnico, ki jo je državni tožilec čital dobro poludru uro. Sem in tja je srepo pogledal v strop velike dvorane, sodnikom je vrgel tu in tam kak mrzel pogled. Nekateri ljudje so bili mnenja, da postaja Hace nekoliko nervozen, toda njegovo zasliševanje, ki je trajalo dobri 2 uri, je pokazalo, da je fant zbran in da skuša vse druge obtožence popolnoma razbremeniti. Kratko je opisal svojo mladost. Ni hotel mnogo govoriti. Znano pa je, da je

Hace, ko je nastopil kariero razbojnika, dostikrat za nekaj časa služil pri dobrih kmetih in gospodarjih. Nekateri so mu hoteli dobro. Pobeignil je celo čez mejo v takratno Avstrijo. Tam je prispejal do Dunajskega Novega mesta. V Avstriji je nakupil mnogo lihotapskega blaga. Čez zapadno mejo pa ni tihotapil, ker je bil premlad. Prav na debelo in organizirano je začel krasti šele l. 1939., ko je poprej prestal neko strožjo kazn. Sam je sodnikom dejal:

»Ko je človek v zaporu, zdivia in postane še besnejši.«

V glavnem je Hace sedaj zanikal, da bi bil umoril svojega tovariša Rudolfa Avpiča. Tako na policiji, pred pol. višjim nadzornikom Močnikom in pred preiskovalnim sodnikom je sprva prostodušno priznal, da je on sam ustrelil na kozolecu posestnice Jerasove v Spodnjih Gameljah Avpiča zaradi razdelitve velikega plena, ki sta ga bila nabrala v trgovini Bregarjevi tam v St. Lovrencu na Dolenjskem. Izgovarjal se je, da je to priznal, ker ni hotel in neče sedaj povedati dotičnega človeka, ki je dejansko ustrelil Avpiča. Sodnikom je sedaj zatrjeval, da ga je ustrelil neki njegov prijatelj, katerega imena pa noče izdati, ker je brat njegove zaročenke. Sodnikom je Hace glede tega umora zatrjeval:

»Prisegel in zaklel sem se, da ga ne bom nikoli izdal.«

Res Hace ni hotel izdati imena dotičnega prijatelja. Povedal je samo splošno, da je delavec brez posebnega posla in oče dveh otrok.

Glede usmrtilne orožnika Janeza Medena je zatrjeval, da je bil to gol slučaj in da nikakor ni imel namena orožnika ustreliti. Kratko je povedal, da je šele pozneje, ko je pobeignil, bral v časopisih, da je do smrti ustrelil orožnika Medena v Glušičevi kleti, ko je z dalmatinskimi krošnjari barantal za nakup blaga. Dejal je kratko:

»Vse je bilo v enem momentu. Orožniku sem odgovoril, udaril po luči in ustrelil.«

V kleti je gorela lojčeva sveča. Tudi glede streljanja na 4 orožniške patrle je kratko zatrjeval, da je streljal samo zato, da bi orožnike prestrašil, ne pa da bi jih do smrti streljal.

Drugače je Hace vse tatvine in vlome prostodušno priznal in vzel vse na svoj račun. Svoje tri sobtožence je do skrajnosti razbremenjeval. Vsi

Druga poravnalna razprava z Združenimi papirnicami brezuspešna

Vevče, 31. marca.

Danes dopoldne je bila v Ljubljani druga poravnalna razprava v sporu, ki je nastal med podjetjem Združene papirnice Vevče-Goričane in Medvode d. d. v Ljubljani in med tamkaj zaposlenim delavstvom. Delavstvo so na razpravi zastopale Zveza združenih delavcev, Jugoslovanska strokovna zveza in Narodna strokovna zveza ter obratni zastupniki. Navzoč je bil tudi zastopnik Delavske zbornice iz Ljubljani.

Takoj v začetku razprave je pooblaščen zastopnik podjetja podal izjavo, da je upravni svet papirnic sklenil, da načelno odklanja vsake razgovore o povišanju plač. Delavstvo oziroma njegova delegacija se je temu odklonilnemu stališču podjetja zelo začudilo, to pa zaradi tega, ker smo pred nekaj dnevi brali v dnevnem časopisu javno objavljeno bilanco podjetja, ki izkazuje lepe milijone čistega dobička v preteklem letu. Ako upoštevamo samo čisti dobiček in ne tudi novih investicij v podjetju, tedaj se moramo odklonilnemu stališču še bolj čuditi.

Zastopniki delavstva, zlasti glavni zaupnik in zastopnik Delavske zbornice so apelirali na podjetje, naj vendar upošteva delavske zahteve, preden bi se bilo delavstvo primorano poslužiti skrajnih korakov. Svoje predloge za zvišanje kakor tudi za ostalo ureditev delovnih odnosov je delavska delegacija podprla s tehtnimi in številčno dokazanimi podatki. Pri vseh dosedanjih razpravah s tem podjetjem sta bili obe stranki edini, da se poslužuje Indexa Narodne banke, pri tem emzndnem gibanju pa se je podjetje naenkrat postavilo na stališče, da je ta indeks nepravilen in da naj se upošteva indeks Benka Grada iz Zagreba. Ko se je delavstvo temu stališču podjetja končno prilagodilo in izračunalo, da znaša povprečni zaslužek vsakega papirničarja približno 900 din manj mesečno, kakor pa znaša povprečni

življenjski indeks Benka Grada za štiričlansko družino. Kot odgovor na te ugotovitve je zastopstvo podjetja na razpravi odgovorilo, da nima nikakih pooblastil za pristanek na kakršen koli povišek.

Na razpravi je bilo ugotovljeno, da je delavstvo upoštevalo v letu 1937 slabo konjunkturo podjetja in je pristalo takrat na znižanje svojih prejemkov kljub izredno težkemu položaju, v katerem se je delavstvo nahajalo. Delavstvo je takrat pokazalo, da popolnoma razume, da brez podjetja in njegove stabilnosti tudi delavstvo nima eksistence. Podjetje pa je sedaj, ko se delavstvo nahaja v izredno težkem položaju, dalo zelo slab odgovor na takratno delavsko razumevanje s tem, da je vsako izboljšanje plač načeloma odklonilo.

Tudi zastopnik oblasti g. Jare je posredoval, da naj podjetje vendar pristane vsaj na del delavskih zahtev. Ker pa je tudi njegovo posredovanje ostalo brezuspešno, se je delavska delegacija na predlog ZZZD odločila, da predlaga podjetju pristanek na razsodišče. Zastopniki podjetja so izjavili, da nimajo od upravne odbora kakšnih tožadnih pooblastil. Radi tega je delavska delegacija stavila podjetju skrajni rok 4 dni, da ji sporoči pristanek na razsodišče ali njegovo odklonitev.

Takoj ke prejmejo delavci ta odgovor, se bodo sestali na skupen sestanek, na katerem bodo zastopniki organizacij prepustili delavcu samemu, da odloči kakšnega načina borbe za dosego svojih pravic se bo poslužilo. Ko pošiljamo te vrste v javnost, si dovoljujemo javnost opozoriti na popolnoma odklonilno stališče, ki ga je podjetje zavzelo na eni strani, ter na javno objavljeno bilanco o zaslužku podjetja oziroma o njegovem čistem dobičku. Delavstvo tem potom ponovno apelira na podjetje, da pristane na njegove upravičene zahteve, saj mora v teh izrednih časih nositi delavstvo itav prekomerna bremena.

Ljubljana od včera do danes

Ljubljana, 1. aprila.

Marčeva vremenska bilanca je letos prav zanimiva. Imeli smo vsega 8 deževnih dni. Sprva je v mracu bilo malo dežja, zadnje dneve pa so v Ljubljani in okolici divjali lokalni viharji. Vode počasi naraščajo. Drugače je v Ljubljani splošen mir in red. Vse ljubljanske sloje zanima v prvi vrsti vprašanje ureditve cen mesa in slanini. O tem vprašanju se razvijajo različne debate, ki se osredotočajo v glavnem na to, da-li so mesarji upravičeni povišati cene mesa in slanini in da-li je bil cenik zvišanih cen pravilno uveljavljen in objavljen.

Razne prireditve

V teh razburkanih časih, ko valovi hrepenja kipe do vrhunca, so v Ljubljani mnoge

Drobne

Belgrad, 1. aprila. i. Včeraj zjutraj je prišel v Belgrad podpredsednik Hrvatske kmečke stranke inž. Košutić. Z njim sta prišla tudi glavni tajnik SDS in minister za prehrano Sava Kosanović ter prvak HSS dr. Pernar. Inž. Košutić se je potem takoj odpeljal k ministru dr. Budisavljeviću in z njim dobro uro razpravljalo o vseh tekočih vprašanjih. Potem je obiskal tudi predsednika vlade generala Dušana Simovića in tudi z njim govoril dobro uro. Zvečer je inž. Košutić odšel v Zagreb.

Zagreb, 1. aprila. i. Včeraj dopoldne je podpredsednik vlade dr. Maček obiskal hrvatskega bana dr. Ivana Šubišića in z njim dalj časa razpravljalo o važnih vprašanjih. Njima se je kasneje pridružil tudi trgovinski minister dr. Ivan Andres, ki je proti večeru potem odpotoval v Belgrad.

Belgrad, 1. aprila. i. Včeraj je bila v Belgradu seja upravnega odbora agencije Avale. Na seji so sprejeli sklep, po katerem se dosedanjí ravnatelj razreši dolžnosti in postavi na njegovo mesto častnikar Gavro Velikič, ki je bil doslej urednik Agencije Avale.

sobtoženci, tako Verle, Pestotnik, Žužej in Kovarčič so zanikali, da bi bili sodeležni pri Hacetovih tatvinskih poslih. Včerašnja razprava je bila ob 20 prekinjena in se je danes ob 8.30 nadaljevala. Na današnji dopoldanski razpravi so bile zaslišane nekatere priče. K razpravi je povabilenih 10 glavnih prič, v prvi vrsti mnogi orožniki, ki so Haceta zasledovali in na katere je obtožence streljal.

Celje

Celje, 1. aprila.

Mesno poglavarstvo je odklonilo predlog celjskih mesarjev, da bi se povišale cene mesa in slanini.

Za danes sklicani občni zbor Slovenskega obrtniškega društva je odgođen na nedoločen čas.

Dosedanji komandant pehotnega polka št. 39 polkovnik Tomašević je zapustil Celje. Njegove posle je prevzel polkovnik Štefanovič.

O včerašnji tatvini v zadrugi, o kateri smo poročali v »Slovenec«, smo dobili pojasnilo, da je vlomilec odnesel 14.000 din gotovine, precej zlatnikov in srebrnikov in starega rimskega denarja. Manjka pa tudi precej denarja, ki je last prosvetne organizacije v Braslovcah. Kakor smo izvedeli, je orožništvo aretiralo nekega moškega, ki so ga drugi osumili te tatvine, ker je pred kratkim popravljal zadrugo blagajno. Aretirana pa je tudi neka gospodična iz okolice Braslovca. Upamo, da bo storilec kmalu v rokah pravice.

V vasi Vranišče ob Črnem Drinu v Južni Srbiji so ostanki stare cerkve, za katero pravi ustno ljudsko izročilo, da je bila prva krščanska cerkev na Balkanu. Izročilo govori, da je apostol Pavel v tem delu Balkana začel svoje misijonarsko delovanje in da je pomagal tudi k temu, da so si kristjani zgradili novo cerkev. Prav tako pravi izročilo, da je bila cerkev velika in da so v njej poročili vsi srbski vladarji. Še danes kažejo ljudje na zasedana vrata v zidovih cerkev, skozi katere sta prihajala v cerkev in iz nje kraljevski ženin in njegova nevesta. Ruševine te cerkve so popolnoma zapuščene in doslej ni zanje nihče skrbel.

SELDON TRACE:

KORAKI V NOČI

Roman s slikami

»Oprostite, gospoda! Ne vidim dobro. Razen tega so mi tudi ti grozni umori zmešali glavo. Zato vam odkrito povem, da jo bom odločeno pobral, ker se ljudje mojega kova tu ne počutijo dobro!«

Guidlugh se je zasmejal in odgovoril: »Ali kljub temu, vi ste mogoče edini človek, ki se mu ni treba bati Cashdona!«

Doktor Siret je pazljivo opazoval svojo družabnika.

»Vzemite zopet dopust! Utujenji ste!« Haden je utrujeno odsklinal.

»To je nemogoče! Dobel sem nalogo, da prisostvujem pri obravnavi. V resnici, če bi moral zdraviti vse bolnike londonskega predmestja, bi se manj utrudil kot tula.«

Svoj je požirek whiskyja in potegnil dim iz svoje cigarete ter se udobno zleknil v naslanjaču.

»Moram vam reči, da sem zelo vesel vašega povratka!«

Doktor Siret je prikimal in ogledoval svoje košate brke.

»Strideset let sem dajal praške prebivalcem Platha. Nobena drama se ni ves ta čas odigrala, razen enega samomora. A vi ste bili priča treh umorov v teku treh tednov. Smatram, da je to krivica. Vse-

eno pa se najbolj čudim misle Bugh, ker sem menil, da je prisegla, da bo živela čednostno življenje do svoje smrti! Ne morem si predstavljati miss Bughove zapletene v ljubavni roman. To je res fantastično!«

Doktor Siret je utihnil in si napolnil čašo, nakar je nadaljeval:

»Bil je v Plathu še drugi ljubavni roman, ki se je slabo končal. Ko je Cashdon stopil s prave poti. Govorili so, da je bil on v resnici zaljubljen v miss Marie Datmar. Meni se je zdel ta bodoti zakon povsem naraven, kljub protivljenju polkovnika Datmarja in starega Ricarda Seveda, če gledamo na kasnejše dogodke, moramo priznati, da je bilo njuno protivljenje pravilno. Ali vidite, jaz sem zelo dobro mislil o Cashdonu. To je dokaz, da mi zdravniki vidimo mnoge stvari, a vseh vendar ne. Škoda je, da ta deklica ostane v Plathu, ker tu je že vnaprej žrtvovana.«

Haden je s smehom prikimal.

»Strinjam se s vami, ker se bo gotovo žrtvovala za mladega, neizkušenega zdravnika!«

»Kako?« je naglo rekel Siret in pogledal svojega tovariša. »Kaj vam je življenje v Plathu že nudilo poročilo?«

»To je bilo tudi potrebno, ko človek

občuti, kako se zločinci plazijo ponoči po teh ulicah!«

Stari zdravnik je resno pokimal. »Ne razumem, zakaj ni policija že prišla Cashdona? E, dragi moj prijatelj, od vsega srca vam čestitam! Milo mi je, ko vidim, da je Marie Datmar rešena in srečna... Vrag naj vzame ta telefon!«

Res je zvonil telefon. Vstal je in šel v sosednjo sobo, da čuje, kdo ga kliče. Vrnil se je minuto kasneje z nasmehom na obrazu.

»Telefoniral je Tom Beffard iz farne Biring. Pravi, da je njegovi ženi spodrsnilo in si je nekaj zlomila!«

»Hočete, da grem jaz?« je vprašal dr. Haden in vstal.

»Ne, ne hodite, dragi prijatelj! Ostanite tu in se odpočijte! Vrnili se bom čez dobro uro!«

Odšel je in Haden je čez nekaj časa slišal hupo njegovega avtomobila. Tedaj se je Haden spet zleknil v naslanjač in se pogreznil v sanje...

Marie... Srce mu je pričelo močneje utripati, kadar koli je pomislil nanjo. Občutil jo je prav blizu sebe. Tako blizu, da je komaj čakal, da mine tihi potrebni čas od očetove smrti. V tem času je moral biti sama s svojimi posli v oni žalostni, mračni hiši, obdana s stražniki...

Haden je gorel od želje, da bi šel k njej, a moral je spoštovati predpise v tako malem mestu, kot je bil Plath. Moral je čakati. A to bo težko za tako vneto srce, kot je bilo njegovo...

Dogovoril se je z Marie, da gre za nekaj tednov iz Platha k svoji teti v Winchester. Ko se bo vse umirilo, se bo oče-

nil z Marie Datmar, in zdelo se mu je, da bo srečen.

Marie!... Malo pred polnočjo se je vrnil dr. Siret. Pripravil si je čašo whiskyja s sodo. »Saj sem si tudi mislil, da bo nekaj takega! Naglani so me, naj napravim to dolgo pot in pregledam nekaj prašk. Tom Beffard je navaden tepec, to sem mu tudi v obraz rekel. Ah, da ne pozabim... moram telefonirati policiji!«

»Policiji?« je ponovil Haden in ga pogledal.

Doktor Siret je epil svojo čašo do dna in jo postavil na mizo.

»Nekdo je zažgal Tomu Beffardu kopiceno seno. Tom misli, da mu je zažgal neki pastir, ki ga je odpustil. V vsakem primeru je bilo to nesmiselno maščevanje. Naj bo, kar hoče, Beffard nima telefona, a hoče, naj to prijavim policiji. To je le formalnost, saj policija mu itak ne more pomagati!«

»Bilo bi bolj koristno, če bi o pravem času poklicali gasilce!«

XXVIII. POGLAVJE Časopisno poročilo

Naslednjega dne so prihajali šifrirani telegrami od Scotland Yarda v glavni inšpektorat. Guidlugh je bil zelo delaven, kot vsi policisti, ki so bili pod njegovim nadzorstvom. Policiji avtomobili so neprestano drveli od Exfielda do Platha sem in tja. Vozili so Guidluga ali policijskega inšpektorja iz Exfielda. Videti je bilo celo policijskega komisarja, ki je sedel v odprtem avtomobilu, katerega je šofiral sam

Bramley. Še bolj pa je zanimaj prebivalce Platha zaprti avtomobil, ki ga je Guidlugh pripeljal pred policijsko upravo. Ljudska radovednost je dosegla vrhunec, ko je stopil iz londonskega vlaka mršav, koščen gospod, ki je nosil usnjeno torbico. Tega je sam Guidlugh čakal na kolodvoru.

Mesčani Platha so med seboj ugibali, kaj prikriva policija.

Tedaj se je raznesel glas. Cashdon je ujet... Cashdon je ubit. Njegovo truplo so pripeljali v zaprtem furgonu.

Dva londonska časopisa sta poslala svoje dopisnike, ki so se veselili v hostlu »Angleska krona«. Direktor »Exfieldskega Glasnika« je prav tako poslal reporterja, ki ga je imel za dovolj sposobnega. Tudi ta je hodil po kavarnah in nabiral vesti, nato se je trudil, da bi jih spravil v celoto.

Nazadnje je prišel na smelo misel in šel v komisariat do samega Guidluga. Iznenadil se je in malo celo preplašil, ko so ga sprejeli in takoj odpeljali k Guidlughu, dočim dva njegova londonska tovariša nikakor nista mogla priti.

Reporter je razložil namero svojega obiska. Opisal je vsa razočaranja, ki jih je imel, ko je obšel vse kavarne mesta Platha. Govoril je o svojih neuspehih, ko je poizkušal, da bi govoril z g. Daxburyjem, g. Darekom Ricardom, doktorjem Hadenom in celo s slugo Hatheringtonom. Po tolikem letanju in tako napornem delu ni vedel ničesar več kot ob začetku. Njegovi londonski tovariši so na boljšem, ker svoje čitalce lahko zabavajo z opisom mesta, kjer so se odigrali zločini. Čitalcem »Exfieldskega Glasnika« pa ni do tega, oni hočejo dejstva!

Od tu in tam

O stališču zemljoradniške stranke do zadnjih dogodkov je v belgrajski »Politiki« napisal člani članec Vasilij Popović. Članek pravi, da je imela zemljoradniška stranka svoje posebno mnenje o zunanjepolitičnih dejanjih prejšnje vlade in da je 19. marca tik pred vladno sejo, na kateri so reševali o pristopu Jugoslavije k trojnemu paktu, bila seja vodstva zemljoradniške stranke pod vodstvom dr. Tupanjanina. Sklenili so, da bo njihov predstavnik v vladi dr. Čurbičević glasoval proti, kakor bo glasoval proti tudi minister dr. Budisavljevič za Samostojno demokratično stranko in še en srbski minister. Obenem je stranka sklenila pozvati svojih šest senatorjev, da odlože svoja mesta v senatu, obenem pa odlože svoje položaje vsi predstavniki stranke v ravnateljstvu za prehrano, v Prizidu in drugih podobnih zavodih. Nastop mladega kralja Petra II. je spremenil položaj tako, da je prišla na oblast vlada, v kateri so zastopani predstavniki vseh jugoslovanskih narodov. Članek tudi pravi, da so bili v Četkovičevi vladi Slovenci zastopani s svojimi praviimi predstavniki, enako pa tudi Hrvatje, le Srbi niso imeli pravih od ljudstva postavljenih zastopnikov. Sedaj pa je tudi to vprašanje ugodno rešeno in sedanja vlada je pravi izraz ljudskega razpoloženja in hotenja. Članek tudi zamerja Četkoviču, da je njegova vlada prav malo gledala pri svoji politiki na stolaletna načela, ki so prešinjala srbski narod in zaradi katerih je šel tudi v svetovno vojno in prioboril svobodo tudi drugim Južnim Slovanom.

V nedeljo so bile v vseh krajih države svečane službe božje za srečno življenje in dolgo vladanje kralja Petra II. To je bila ponovna priložnost, pri kateri je jugoslovansko ljudstvo pokazalo svojo ljubezen in vdanost mlademu kralju. Iz večjih krajev države poročajo, da se je služb božjih v vseh cerkvah in molitnicah udeležilo ogromno prebivalstva poleg zastopnikov vseh oblasti. Tudi vse šolske maše so bile posvečene temu namenu. V Belgradu je imel v protestantski cerkvi govor pastor Turek, ki je poveljeval zaslugi dinastije Karagorgijevićev.

Predsednik vlade general Dušan Simović je obiskal v nedeljo srbskega pravoslavne patriarha dr. Gavrilu in imel z njim daljši razgovor. Po tem razgovoru je patriarh predstavil predsedniku vlade vse člane arhijerejskega sabora pravoslavne cerkve, ki so zbrani v Belgradu na izrednem zasedanju. O čem so arhijereji razpravljali na svojem sestanku, pa ni nič znano.

211 medznih sporov so imeli s svojimi delodajalci dalmatinski pomorščaki, ki so vključeni v strokovni zvezi pomorščakov, ta pa spet v Hrvaški delavski zvezi, kateri predseduje banski narodni poslanec Alojz Pečnik. Zveza pomorščakov ima 1400 članov. Borila se je za izboljšanje gmošen položaja svojih članov. Od 211 medznih sporov jih je bilo 142 ugodno rešenih, 22 jih je še nerešenih, štirideset pa jih je bilo neutemeljenih. Na svojem zborovanju v Splitu so pomorščaki ugotavljali, da jim je vojna vzela precejšen del zaslužkov, kajti čezmorska plova je skoro onemogočena. Pa če domača obrežna plova je zelo skrbena. Plače pomorščakov pa so tako slabe, da z njimi skoro živeti ne morejo.

Belgrajski industriji se zavzemajo za to, da bi predstavniki države čim tesneje sodelovali s predstavniki jugoslovanske industrije, zlasti tedaj, kadar gre za odločitve, ki se tičejo industrije. Ugotovljajo, da je pomanjkanje surovin v mnogih primerih zaviralo razvoj industrije, po drugi strani pa tudi stalno podraževanje surovin, kar je spet povzročilo nagel skok cen izdelkov. Po njihovem mnenju so bili vladni ukrepi za pobijanje draginje in za ustalenie cen pomanjkljivi in zato tudi niso imeli svojega pričakovanega učinka. Posebno pa se belgrajski industriji jeze, da jih je vsa javnost delala krive za draginjo in da jim je Jugoras kot delavska organizacija v mnogih primerih diktirala zvišanje delavskih mezd po svoji mili volji.

Na zborovanju Zveze srbskih kmetijskih združenj so govorili kritizirali združni zakon in dejali, da je ta zakon tak, da omogoča nekaterim zadrugam zlato pravic. Eden od govornikov je tudi zahteval, da se za kmetijskemu ministru pravica nadzorstva nad kmetijskim združnim organizacijami. Kritikom je odgovoril glavni tajnik Glavne zadrugne zveze Gjorgije Davidović, ki je poudarjal, da so o združnem zakonu vse zadrugne zveze dolgoročno razpravljale in je šel zakon torej skozi združniške parlamente. Izrazil se je proti nadzorstvu kmetijskega ministra, kajti s tem bi se združništvu odvzela potrebna svoboda dela in s tem tudi vsa agilnost in bi združništvo ne bilo več tisto, kar mora biti. Na zborovanju je prišel tudi kmetijski minister dr. Branko Čubrinić, ki je delegate pozdravil in jih pozval, naj vse svoje delo posvetijo za napredek države in v korist kralja in domovine.

Belgrajska sekcija jugoslovanskega časnikaškega združenja šteje 260 članov. S svojega zborovanja, ki je bilo v nedeljo, so belgrajski časnikaški poslali vdanostno brzojavko kralju Petru II., pozdravno pa predsedniku vlade in več drugim ministrom. Za novega predsednika je bil izvoljen Pjer Križanić. Delo sekcije je bilo v največji meri posvečeno ureditvi pokojninskega zavarovanja časnikašev.

Za skoraj polovico manj tujkega prometa so imeli lani hrvaški obmojski letoviški kraji. Temu je kriva seveda vojna. Pred vojno so tuji tvorili več kot polovico števila obiskovalcev, lani pa se je razmerje obrnilo in so domači jugoslovanski obiskovalci tvorili kar 93%, tuji pa le 7%. Pa tudi zaslužek domačinov ni bil v primeri z letom poprej tako dober. Tuji stanujejo večinoma v hotelih in plačujejo višje račune, dočim se jugoslovanski letoviščarji rajši naselijo v cenejših zasebnih stanovanjih in potrošijo mnogo manj denarja. Vojna pa je tudi tihoptecem v Primorju prekrizala račune. Tihotapstvo je skoraj pojenjalo, po drugi strani pa se je močno ojačila tudi straža finančnih organov, ki imajo za svojo službo na razpolago tudi več motornih čolnov.

Veliko podjetje v Dalmaciji »La Dalmatienne« je postalo predmet pozornosti jugoslovanskih in tujih gospodarstvenikov. Francozi so namreč pripravili podjetje prodati za 5 milijonov dolarjev komur koli. Sedaj se predvsem italijanski in nemški kapital zanimata za to prodajo in posebno Italijani skušajo dobiti to podjetje v svoje roke, da bi tako nadomestili svojo izgubo podjetja »Sufid« zraven Splita. Pa tudi jugoslovanski kapital se zanima za francosko podjetje. Splošno prevladuje želja, da bi to podjetje prešlo v domače roke. S tem v zvezi se je nedavno mudil v Rimu komisar »La Dalmatienne« dr. Košak in razpravljajal z italijanskimi interesi. Dalmatinski gospodarstveniki so mnenja, da je treba na vsak način pri prodaji podjetja zagotoviti hrvaški banovini večino delnice.

Ustanovni občni zbor Slovenske izseljenske zveze v Ljubljani

Ze dolgo je Rafaelova družba v Ljubljani premišljevala, kako bi pocenila delo vseh slovenskih izseljenskih organizacij v Sloveniji. Ze od 1. 1937 dalje se je zlasti g. p. Zakrajšek trudil zato, da bi bilo delo za izseljenke enotno v vsakem oziru. Njegova zamisel se je uresničila z ustanovitvijo občnega zbora Slovenske izseljenske zveze, ki se je vršil v nedeljo, dne 30. marca v pisarni Rafaelove družbe v Ljubljani. Predsednik pripravljalnega odbora, vseučiliški profesor dr. Ivan Tomšič, je ob 11. uri dopoldne otvoril ustanovni občni zbor in pozdravil zastopnike Rafaelovih družb v Ljubljani, Mariboru in Crensovcih ter Narodnega izseljenskega odbora v Ljubljani. Po ugotovitvi sklepčnosti je v kratkem nagovoru razložil zgodovino, potrebo in pomen te zamisli. S hvaležnostjo se je spomnil g. p. Zakrajška, ki se je neumorno trudil za uresničenje te misli.

Rafaelove družbe so bile doslej vključene v »SORIS-u« (Savez izseljeniških organizacij), ki pa ni mogel izpolniti vseh naših slovenskih družb. Ustanovljen je bil zato pripravljalni odbor z nalogo, da zgoraj omenjene izseljenske organizacije zbere in da se ustanovi v Ljubljani centrala z naslovom Slovenska izseljenska zveza. V Zagrebu se je med tem ustanovila že hrvaška izseljenska zveza. Vsa društva brez izjeme so z veseljem pozdravila ta načrt in s polnim razumevanjem sprejela pravila, ki jih je kr. banska uprava dne 29. januarja 1941 odobrila.

Namen te izseljenske zveze je razviden iz čl. 2, ki na kratko pove, da želi s tem doseči koordinacijo slovenskega izseljenskega skrbstva v vseh onih vprašanjih, ki so skupna celotnemu slovenskemu izseljenstvu, in sicer s skupnimi posvetovanji in ukrepi.

Takoj nato je g. predsednik predlagal osnovnemu občnemu zboru, da odpošlje brzojavko Nj. Vel. kralju Petru II. z besedami:

»Slovenska izseljenska zveza, ki tolmači čustva

vseh slovenskih izseljencev, raztresenih po širnem svetu, izraža s svojega ustanovnega občnega zbora Vašemu Veličanstvu ob nastopu kraljeve oblasti najglobljo vdanost in neomajno zvestobo, ter želi vso srečo.« Pozdravne brzojavke so bile nato odposlane še gg. ministrom za socialno politiko Milanu Grolu, za zunanje zadeve dr. Momčilu Ninčiču, obema slovenskima ministroma dr. Kulovcu in dr. Kreku, ter banu dravske banovine g. dr. Marku Natlačenu. Predlog je bil z navdušenjem sprejet. Takoj nato je bil soglasno sprejet predlog o ustanovitvi slovenske izseljenske zveze. Sledile so volitve pri katerih so bili soglasno izvoljeni: predsednik dr. Tomšič Ivan, vseuč. prof. (Rafaelova družba, Ljubljana), 1. podpredsednik Oberžan Drago, duh. svetnik, (Rafaelova družba, Maribor), 2. podpredsednik dr. Bohinjec Joža, rav. OUZD, (Narodni izseljenski odbor, Ljubljana), tretji podpredsednik Klek Josip, duh. svetnik, (Rafaelova družba, Crensoveci, tajnik Grims Stanko, (Raf. družba Ljubljana), blagajnik Jeran Franc, profesor, (Narodni izseljenski odbor, Ljubljana), odborniki: dr. Bajič Stojan, priv. doc., (Narodni izseljenski odbor, Ljubljana), dr. Klar Franc, zdravnik in bivši nar. poslanec (Rafaelova družba Crensoveci), Nadzorni odbor: Počkar Jakob, sreski podnačelnik, (R. d., Ljubljana), inž. Mačkovšek Janko (N. i. o., Ljubljana), Korez Ivan (R. d. Maribor). Razsodišče: Počkar Jakob, (Raf. d., Ljubljana), Jerič Ivan, dekan (R. d., Crensoveci), Juvanc Franc, uradnik OUZD, (N. i. o., Ljubljana).

G. predsednik se nato zahvali za izkazano mu zaupanje in prosi odbor za složno sodelovanje. Zastopniki vseh izseljenskih družb so nato razpravljali še o finančnih sredstvih in nekaterih slučajnostih.

Nato je predsednik zaključil ustanovni občni zbor in izrazil željo, da bi se delo za dobrobit slovenskih izseljencev nadaljevalo tako složno, kot se je začelo.

Obsojen zaradi spretnih goljufij

Maribor, 31. marca.

Mali senat mariborskega okrožnega sodišča je sodil 57 letnemu trgovskemu zastopniku Gabrijelu Majcnu, ki je imel na vesti več prevar, ki so bile našteje v dveh obtožnicah, ki jih je državni tožilec vložil proti njemu.

Majcen je v Mariboru razne osebe opeharil in jim izvalil denar na ta način, da jim je natevil, da jim bo iz mariborskega vojaškega skladišča oskrbel po nizki ceni drva. Da bi svoje obljube podkrepil, je tem ljudem izročil tudi neke izkaznice, ki so bile povsem slične onim, ki jih pri prodaji drv izstavlja vojaška oblast. Za vsako tako priznanico pa je seveda zahteval plačilo v naprej. Posrečilo se mu je, da je na ta način ogoljufal šest oseb za 2300 Din. Tako je pripovedovala prva obtožnica.

Druga obtožnica proti Majcnu je navajala še pet takih primerov z drvmi, pri katerih je Majcen »zaslužil« 1360 Din. Ta drva je prodajal po 90 Din meter, kar je seveda zelo poceni in je zato razumljivo, da so mu lahkoverneži nasledili. Poleg drv je prodajal tudi premog, katerega pa naročniki seveda niso nikdar prejeli.

Majcen je znal zaslužiti, kakor navaja obtožnica, tudi s »posredovanjem«. Marija Kuderjeva in njena mati Marija Seličeva sta izvedeli, da je Majcen v posredovanjih zelo izvežban. Zato sta ga naprosili, naj bi posredoval za ustanovitve dražbe neke hiše, katere solastnici sta bili obe ženi. Majcen je za posredovanje zahteval najprej 800, nazadnje pa se je zadovoljil s 300 Din. Majcen seveda dražbenega postopka ni niti poskusil ustaviti, pa ga tudi ne bi mogel, ker za to ni bilo nikakih predpisov. Pri preiskavi se je Majcen zagovarjal, da je del tega denarja porabil za koleke na prošnjo za podojni odpust Matije Kudra, ki se je takrat nahajal v zaporih. Ugotovili pa so, da tudi te vloge ni napravil.

Kudrovo je Majcen opeharil še na drug način. Pripovedoval ji je, da je neki natakarič dolžan večji znesek in da ga ta tirja za izplačilo dolga. Pregovoril jo je, da mu je izročila možovo obleko, ki jo bo zastavil, da svojo upnico nekoliko potolaži. — Majcen pa bleke ni zastavil, marveč jo je prodal, denar pa porabil.

Majcen je dejanja priznal, zagovarjal pa se je, da je vse to storil zaradi bede, v katero je s svojo družino zašel zaradi brezposelnosti. Obsojen je bil na 2 leti strogega zapor, 1200 Din denarne kazni in na izgubo častnih pravic za dobo treh let.

Srbsko-slovenska umetniška razstava v Jakopičevem paviljonu

Kakor simbol tesnega sodelovanja Slovencev in Srbov v sedanjem zgodovinskem času je sedanja razstava, pri kateri se predstavljata slovenskemu občinstvu prvič večja skupina srbskih slikarjev in kiparjev. Med njimi opazimo zelo znana imena umetnikov srednje in starejše generacije, ki je prenesla sloves srbske likovne umetnosti preko meja Jugoslavije. Naj imenujemo tu genialnega risarja Ljubo Ivanovića, enega izmed najpopularnejših srbskih umetnikov, in slikarja Dragomira Glišića, Jelfa Perića, predsednika velikega »Druženja srbskih umetnikov«, Miodraga Petrovića, ki je poučeval tudi sedanjega kralja Petra II. v risanju, Borivoja Stevanovića, našega dobrega znanca s predlanske Ladine razstave, Vaso Pomorišića, ki ga posebno cenijo Angleži; Beto Vukanovičević, ki se udeležuje v razstavah že od prve jugoslovanske razstave v Belgradu leta 1904. Razen jih razstavljajo Dragomir Arambašić, Milica Čadjević, Miloš Golubović, Ilija Kolarović, Aleksander Kumrić, Ana Marinković, Leposlava Pavlović, Jelisaveta Petrović in Dragoslav Stojanović.

Od Slovencev so se te razstave udeležili: Maksim Gaspari, Tine Gorjup, Karel Jakob, Alojzij Kogovšek, Ivan Kos, Janez Mežan, Elda Piščanec, France Podrekar, Mira Pregelj, Bara Remec, Ivan Sajevec, Albert Sirk, Avgusta Santel, Saša Santel, Rajko Šubić, Fran Uršič, Bruno Vavpotič, Ivan Vavpotič in Ivan Zavej.

Naj bi nihče ne zamudil te prilike, da si ogleda dela naštetih umetnikov. Zbirateljem umetnosti se nudi obenem lepa priložnost za nabavo originalov, ki bodo služili za trajni okras domačih zbirk.

Razstava je dnevno odprta od 9 do 18.

Smrt pri podiranju drevja

Maribor, 31. marca.

V Kicarju pri Ptuj se je dogodila smrtna nesreča, ki je zahtevala življenje tamošnjega posestnika Franca Pegana. Pegan je v soboto odšel v gozd in tam podiral drevje. Padajočemu drevesu se je Pegan prepozno umaknil. Drvo ga je pod seboj pokopalo in mu zmečkalo lobanjo. Pegan je ebležal pri priči mrtve.

Celjske novice

Zahvalne službe v celjskih cerkvah. V celjskih župnijskih cerkvah so bile večeraj dopoldne zahvalne službe božje z molitvijo za kralja in državo. Ob 8 je bila slovesna sv. maša v župnijski cerkvi sv. Danijela, katero je opravil ob asistenci mestnih kaplanov celjski opat Peter Jurak. Opatijska cerkev je bila nabito polna. Slovesne službe božje so se udeležili g. župan dr. Voršič Alojzij z mestnim svetom, poveljnik celjskega polka polkovnik g. Tomašević in polkovnik g. Caska, poveljnik celjskega voj. okrožja, oficirski zbor, predsednik upravnega sodišča g. dr. Likar, okrajni načelnik dr. Zobec, predstojnik policije g. Vohine in zastopniki drugih civilnih in političnih oblasti ter ustanov, organizacij in društev. Po slovesni sv. maši je bila zahvalna pesem in molitev za kralja. Nato so bile službe božje še v starokatoliški kapeli, v evangelijski in v pravoslavni cerkvi.

V celjski bolnišnici je umrl 71 letni Golob Alojzij, upokojen ruder iz okolice Laškega. Naj v miru počiva!

Ponarejevalska družba petstotakov razkrinkana. Moziški orožniki so uspešno razkrinkali veliko ponarejevalsko družbo petstotakov, ki so jih razširjale tri osebe po Savinjski dolini. Pri Prazniku Cirilu v Rečici ob Savinji so bili zaposleni kot tesači Rob Janez, Perman Janez in Škerle Jože, vsi iz okolice Raketa. Perman Janez je bil že l. 1933. kaznovan in obsojen zaradi ponarejevanja tisočakov. Tako je Perman preskrbel Robu Janezu stroje za izdelavo petstotakov in takoj so pričeli z delom in razpečevanjem. Lepo priliko so imeli pri delu v Savinjski dolini, kjer se jim je posrečilo razširiti nekaj ponarejenih petstotakov. Moziški orožniki so prišli zaradi prijavi ponarejenih stotakov kmalu na sled ponarejevalski družbi in so aretirali tesače. Po vesnem zasliševanju in preiskavi so se odpeljali orožniki na Rakek in našli aparate za izdelavo petstotakov. Našli so 27 komadov ponarejenih bankovcev. Petstotaki so slabo izdelani in jih je že na prvi pogled spoznati za falfifikate. Orožniki zaslužijo za svoj uspeh priznanje in pohvalo!

Ljudsko vseučilišče bo priredilo drevi ob 8 ob stoletnici smrti ruskega lirika Lermontova predavanje o njegovih najlepših umetninah. Predaval bo pesnik Klopčič. Predavanje Slavka Smoleja, napovedano za torek, je odpovedano.

Predavanje o vrtinarstvu bo drevi ob 8 v telovadnici ljudske okoliške šole. Vstop prost.

Prijava psov v Ljubljani

V Ljubljani je treba pse zopet prijavi v izvršilnem oddelku mestnega poglavarstva v I. nadstropju Kresije, Lingarja ul. 1., soba št. 1 in 2. Lastniki ali redniki psov naj se zvrstijo po začetnicah svojih priimkov, tako da pridejo na vrsto začetnice A—G od 2. do 7. aprila, H—I 8. do 16. aprila, M—R 17. do 23. aprila, S—W 24. do 30. aprila in Z ter Ž z morebitnimi zamudniki od 2. do 8. maja t. l. Kakor je znano, znaša občenska taksa na pse evuvalje 10 Din, za vsakega drugega psa pa 150 Din. V izvršilnem oddelku se dobe tudi pasje znamke, ki brez nje ne sme biti noben pes. Kdor ne bi o pravem času psa prijavil ali bi ga nepravilno prijavil ter se kakor koli skušal izogniti plačilu pasje takse ali bi si na protipostaven način preskrbel pasjo znamko, mu § 113. zakona o odvracanju in zatiranju živalskih kužnih bolezni grozi poleg plačila redne pasje takse z globo 900 Din ali z zaporom do 30 dni, prav tako bi bil pa kaznovan tisti, ki bi potrdilo o plačani pasji taksi ali pasjo znamko drugemu prepustil v uporabo.

Prevoz bolnikov z ljubljanskimi reševalnimi avtomobili

Prevoz bolnikov z mestnimi reševalnimi avtomobili kljub pomanjkanju benena in pri splošni podražitvi velja v mestni občini ljubljanski še nadalje samo 50 Din. Pač pa je mestna občina ljubljanska prisiljena s 1. aprilom zvišati ceno za prevoze iz okolice in s pobežela tako, da bo od slej za vsak tak prevoz treba plačati poleg osnovne takse 50 Din tudi še po 6 Din za vsak prevožen kilometer. Kilometer se je torej podražil samo za 3 Din, vendar pa opozarjamo, da ljubljanska reševalna postaja sme prevažati bolnike samo iz oddaljenosti 20 km od središča mesta ter ne more prevzeti nobene odgovornosti, če bi bila vožnja zaradi tehničnih zaprek neizvedljiva. Kakor rečeno, pa glede prevozov bolnikov v mejah mestne občine ostane vse nespremenjeno.

Vremensko poročilo

Kraj	Barometer-sko stanje	Temperatura v C°		Relativna vlažnost v %	Veter (smernost, jakost)	Padavine	
		nat.	noć.			m/m	vrsta
Ljubljana	753.3	15.2	8.0	84	7	W.	11.8 dež
Maribor	751.5	17.5	5.0	90	10	SW.	2.0 dež
Zagreb	753.5	9.0	4.0	80	10	SW.	—
Belgrad	755.0	14.0	9.0	70	6	SE.	—
Sarajevo	756.3	11.0	8.0	70	10	0	—
Vis	756.6	14.0	10.0	60	10	NW.	—
Split	756.2	18.0	12.0	80	10	SE.	—
Kumbar	757.1	18.0	12.0	80	10	SE.	—
Rab	755.9	13.0	7.0	80	10	SE.	—
Dubrovnik	756.4	18.0	13.0	70	10	SE.	—

Vremenski napoved: Spremenljivo oblačno, od časa do časa rahel dež.

Koledar

Danes, torek, 1. april: Hugo, škof.
Sreda, 2. april: Frančišek Pavelski.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: Mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Viš — Tržaška c. 48.

Dodatnih krušnih kart mestni fizikat še ni dobil ter bo objavljeno v listih, čim jih dobi.

O razvoju sodobnega letalstva bo predaval univ. prof. inž. A. Kuhelj. Predavanj epiridei Prirodoslovno društvo v okviru Ljudske univerze jutri, dne 2. aprila, ob 20 v mali dvorani Filharmonije (Kongresni trg).

Dekliški krožek Ljubljana — mesto ima drevi ob 8 zvečer v dr. Koroščevi sobi svoj redni sestanek s pestrnim sporedom. Za članice je udeležba obvezna, novinke pa so vabljenje. Bog živil!

Ljubljanske gledališče

Drama. — Začetek ob 20.

Torek, 1. aprila: Zaprt.
Sreda, 2. aprila: »Protekcija«. Red B.
Četrtek, 3. aprila: »Zaprta vrata«. Red Č.

Opera. — Začetek ob 20.

Torek, 1. aprila: »Faust«. Red Torek.

Mariborsko gledališče

Torek, 1. aprila, ob 20: »Razvalina življenja«. Red A. Gostovanje g. Cesarja, člana ljubljanske Drame.
Sreda, 2. aprila: Zaprt.

Metlika

Zadnjič smo poročali o vlomilski tolpi, ki krade živež. Poleg nje se je pojavila druga še bolj drzna tolpa, ki je v noči od 26. na 27. marca ukradla posestniku Krštinu v Dragomlji vasi pri Suhorju dva konja s komati in vozom, posestniku in kovaču Kremescu Francu v Metliki dva konja. Tatovi so potem pri posestniku Pezdircu v Grmu pri Podzemlju naložili na voz krmo s poda zraven hiše. Orožniki so hitro obvestili vse okolišnje postaje, da iščejo, če bi kje dobili sumljive konje, posebno pri ciganih. Sedaj so ugotovili, da so tatje pustili voz, ukraden v Dragomlji vasi, v vasi Griblje, tam vzeli drug voz in prešli čez reko Kolpo na Hrvaško, kjer bo pa težko najti sled za njimi.

Zaradi tolkilih tatvin in vlovov je odredilo okrajno načelstvo vaske straže po vaseh, da se zaščitijo shrambe in kašče pred rokomavhi.

Drzna goljufija in prevara. Ponoči dne 29. marca je hodil neki neznanec, izdajal se je, da je doma iz Žumberka, okoli svojcev, katerim so možje ali sinovi na orožnih vajah. Tako je potkal na okno pri posestniku Škofu na Bolderu in rekel, da je skupaj z njegovim sinom pri vojaki in da mu je naročil, naj mu prinese obleko, čevlje in 600 din. Tako prepričevalno je govoril, da so mu domači verjeli in izročili boljšo obleko in 600 din v nadi, da bo sin čimprej doma. Ko je neznanec odšel, so domači začeli dvomiti o resničnosti njegovih besed in so sumili, da jih je osleparil. Tako zjutraj so stvar prijavili domačim orožnikom, ki so zabeležili že tretji primer enake prevare. — Kakor je naše časopisje že nešteto krat svarilo pred sleparji ene in druge vrste, tako tudi sedaj opozarjamo ljudi, naj ne nasedajo ljudem, ki jih ne poznajo.

Kakor običajno vsako leto, bo tudi letos na praznik Marije sedem žalosti na cvetni petek pri Treh farah veliko spovedovanje, h kateremu ste povabljeni vsi, da se pripravimo na Veliko noč in da obenem prosimo božjo Mater, naj nas obvaruje grozeče nevarnosti.

Občine bodo tudi letos dobavile semenski krompir, ki bo po 2.30 din kg.

POTREBA USTANOVITVE ŽIVINOREJSKIH ZADRUG

Za laški okraj je najvažnejša reja goveje živine, pomurske pasme, sivopisne barve. V okraju so tri selekcijske organizacije za to pasmo: v Laškem Dolu, St. Lenartu in Jurkloštru. Namen teh organizacij je, nuditi prebivalstvu okraja lepo živino. Razen v okolici Laškega, Trbovelj in Hrastnika naj bi kmetje v prvi vrsti gojili krave volovče, ki dajo dobra teleta ne glede na mleko. Uspehi pri govedereji so v veliki meri odvisni tudi od krme. Seje naj se zato ene hranilne rastline, ki imajo mnogo beljakovin, to so detelja, domača črna in lucerna. Lucerna je zlasti dobra za mlado živino, ker ima v sebi mnogo apna, katerega posebno rabi mlada živina. Potrebno bi bilo tudi, da bi kmetje sejali več krmilne pese. Mnogo so vredne kot hranilo tudi oljnatne tropine — pogache — in sicer lanene, sončne in bučne. Velike važnosti za govedorejo so tudi svetli, suhi in zračni hlevi. Tu se mnogo greši še vedno, četudi bi se marsikje dalo z malimi stroški hleve prav lepo preurediti. Pri vnovčevanju goveje živine bi morali kmetje gledati na to, da se izločijo vsi mesečarji. V ta namen naj bi se ustanovile za vsak okraj živinorejske zadruge, ki bi na eni strani skrbele za izvoz goveje živine, na drugi strani pa imele selekcijske odseke.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

Kako si danes Francozi delijo živež

Postali so tako skromni, da njihovo življenje komaj še zasluži to ime

Marsikaj, tudi najpotrebnejšega Francozom manjka. Tako skromni so postali, da bi človek že skoraj ne mogel reči, da je to življenje. Zlasti zanje ne, ki so bili vsega dobrega navajeni. Če bi gojili zdrav narodni duh, odločno voljo ohraniti se, ne pa lahkomišelnosti življenja in napačno miroljubje, bi jim danes ne bilo treba prenašati takih žlednih zapor.

S kruhom se malo poznajo. Iz 100 kg žita se namelje 85 kg moke, iz tega pa se napeče 110 kg kruha. Družina delavca, ki šteje očeta, mater in dva otroka od tri do sedem let, ima pravico do 1.10 kg kruha na dan. To se pravi, da ta družina poje približno 100 kg žita v sto dneh, ob čemer celo naš želodec, ki se je tudi že malo skrčil in modro premišluje, kaj je lahkomišelnost življenja, kar nekam godrnja.

Meso je želodcu tudi dopadljiva jed, čeprav pravijo, da raku potuho daje. Vol da kakšnih 300 kg mesa. Po 90 gr na osebo, trikrat na teden brezmesni dan, se preživi 3333 oseb na dan z enim samim volom. Srednje velik prešči, ki tehta 80 kg, ima 888 pristašev, 18 kg težka ovca 200, tele 80 kg težko pa 777 zvestih bojevnikov.

Mlekarna, ki dobi 25 kg masla, ga razdeli med 125 oseb po 200 gr na osebo na mesec. Če bi to maslo razdelili na en dan, bi lahko dobilo malo južino 3750 ljudi. Tam pa, kjer nimajo masla, dobijo 200 kg olja in sicer se to olje razdeli med 547 oseb. Kolač sira, 70 kg, razdelijo med 350 oseb na mesec, če bi ga pa razdelili naenkrat, bi ta kolač valilo 10.500 oseb v želodec.

Od krave se namolze povprečno 10 litrov mleka na dan. Otroci do šest let imajo pravico do ¼ litra mleka na dan. Otroci od 6. do 14. leta pa dobijo samo ¼ litra mleka na dan. Z litrom mleka se morata torej zadovoljiti dva otroka na dan in to kot z glavno otroško hrano, ena krava pa torej preživlja 20 otrok na dan.

Graha pride na osebo 250 gr na mesec. Če jih potrpežljivo preštejete, boste videli, da pride na osebo 327 grahov na mesec. Bolj na redko ležijo v želodcu. Z rižem ni nič boljše. Med 500 oseb razdelijo 100 kg riža po 200 gr. Če tudi ta zrna potrpežljivo preštejete, boste videli, da je v 100 gr 713 zrn in vsaka oseba dobi na mesec 14.260 zrn riža.

Mi se preživljamo največ s krompirjem in brez tega si skoraj ne moremo predstavljati kosila. Ravno tega sadeža pa imajo Francozi zelo malo. Po pokrajinah, kjer nimajo krompirja, ga dobijo po 500 gr, kjer pa krompirja več zraste, ga dobe pa še manj. Zenska poje toliko krompirja v enem letu in pol, kolikor sama tehta, moški pa v dveh letih in enem mesecu. Najboljši optimist ne more pričakovati, da bi se kdo od tega mogel zrediti.

Kar Francozi tudi težko pogrešajo, je milo, ki so ga v miru mnogo porabili. Če bi se udeleževali po športnih igriščih, kakor nekateri drugi narodi, bi bilo nemara bolje, čeprav je čistota seveda lepa in zdrava reč. Tudi čistota je pol zdravja. Na mesec dobi vsak Francoz samo 150 gr mila, kar je 5 gr na dan. S 100 kg mila bi se umila 20.000 oseb naenkrat, če bi se pa umival s tem 100 kg en sam, bi se lahko umival 54 let in

10 mesecev. Ta čas bi pa že bilo menda vojne konec in bi bila tako velika zaloga nepotrebna. Tako torej živijo Francozi, vsaj na papirju. Tu se »speglaj«, grešna duša, bi rekel narodni pesnik in morda pristavil: tudi vojne bo enkrat konec.

Mina kot orožje letalskega vojskovanja

»Okuzevanja« vode ze letalskimi minami ni mogoče preprečiti — pravi nemški letalski general

Pod gornjim naslovom je zadnjič napisal nemški letalski general Zander zanimiv članek, v katerem najprej poudarja, da so v zadnjih desetletjih smatrali mino kot takšno orožje, ki se ga izključno poslužuje mornarica bodisi pri napadu ali pa za svojo obrambo, potem pa nadaljuje:

V obrambi služijo minske ovire kot zaščita lastnih pristanišč, dohodov v ta pristanišča, ustja rek in morskih področij, da ne bi tja mogle pripluti sovražnikove ladje. Napadalec polaga mine pred sovražnikovo pristanišče in na obrežne pomorske poti, ki se jih sovražnik najpogosteje poslužuje. Potem so tudi še tako imenovane »taktične« minske ovire, ki se postavijo v morski bitki v zadnjem trenutku pred sovražnika, da je tako prisiljen k takšnim premikom svojih sil, ki zanj niso ravno najugodnejši.

Podmornicam in vojnim ladjam so postavljene meje

Jasno je, da se vojskujoči se tabor, ki polaga mine, na vse načine prizadeva, da bi to izvedel po možnosti čim bolj neopaženo in to na krajih, kjer se sovražnik tega ne nadeja. Čim večji je sovražnikov promet na krajih, kjer so bile položene mine, tem večjo škodo mine lahko vodijo do sovražnikovih pristanišč, kjer je zaradi ozkega prostora, skozi katerega morajo ladje, največja možnost, da bodo ladje zadele na mine. Vprav tu se lahko sovražniku prepreči s polaganjem min, da bi prodrl tja, kjer bi njegove mine utegnile roditi uspehe kot napadalno sredstvo. Podmornica min vojnim ladjam so torej postavljene meje pri uporabljanju min kot napadalnega sredstva.

Letalske mine so te meje prekoračile

Razumljivo je, da že dolgo iščejo sredstev, da bi se mogle te meje prestopiti. Pomorske poti, ki so za vojne ladje zaprte, pa ostanejo dostopne za vse vrste letal. Tako so izumili letalo, ki polaga mine ter posebne vrste letalske talo, ki polaga mine ter posebne vrste letalsko napadalno mino. Že v svetovni vojni so tu pa tam uporabljali provizorne letalske mine. Letalska mina se je dalje razvijala in sedaj postala izredno uporabljiva orožje v boju proti sovražnikovim pomorskim potem, zlasti v ožinah, ustjih rek in celo v sovražnikovih pristaniščih samih, ki niso dostopne ladjam za polaganje min po morski površini ali pod vodo. Nemško letalstvo se poslužuje tega bojnega

Švedska je izgubila že 85 ladij

Poročilo angleške agencije Reuter pravi, da je Švedska od začetka sedanje vojne po podatkih, ki pa še niso končno veljavni, izgubila 85 parnikov. (284.762 ton). Med izgubljenimi parniki je 7 ribiških ladij, ostali pa so pripadali trgovski mornarici. Vsi ti parniki so ali zadeli na mine, ali pa so bili torpedirani. Pri teh nesrečah na morju je izgubilo življenje okrog 600 švedskih mornarjev.



Prizor z ulice v Massau, glavnem pristaniškem mestu najstarejše italijanske kolonije Eritreje, ki se mu britanske čete po zavzetju trdnjave Keren od daleč tudi že približujejo.

sredstva v veliki meri za zaporo Anglije. Skoraj vsak dan nemško vojno poročilo navaja, da so bila minirana angleška pristanišča.

Letala polagajo mine in se nato vračajo na svoja letališča. Niti ne čakajo, da bi sovražnikova ladja zavozila na položene mine in da bi se potopila. Ker tako sovražnik skoraj nikdar ni priča nesreče, se lahko izgube zamolče. Kljub temu pa angleško vojno poročilo čisto pravi, da je »spet« nek rušilec, stražnji čoln ali kakšna trgovska ladja, zavozila na mino in se potopila.

Mnogo važnejše kot potapljanje ladij

pa je motenje pomorskega prometa pri vseh in izhodih pristanišč. Posebnost letalskih min je tudi v tem, da jih je zelo težko najti in odstraniti. Če je dohod v pristanišče zaprt z letalskimi minami, je treba precej časa, preden se te mine najdejo in naredijo neškodljive. Kadar ugotovimo, da so bile kje položene letalske mine, morajo vsaj za nekaj časa to področje zapreti, dokler min ne uničijo. Zato je tudi jasno, da zaradi takšnega prekinjevanja pomorskega prometa sovražnik pri svoji oskrbi trpi. Kadar nam sporoče, da so pred kakim sovražnikovim pristaniščem odstranili vse mine in da se je spet začel pomorski promet, se v nekaj urah polaganje min spet začne. Takšnega neprestanega »okuzevanja« vode z letalskimi minami praktično ni mogoče preprečiti, kar dokazuje velik učinek tega novega vojnega sredstva.

Hotel, ki se je preselil 20 m pod zemljo

Razkošni hotel »Savoy« v Londonu se je preselil pod zemljo, čeprav se na videz zdi, kakor da se ni nič spremenilo. Gostje, ki so sicer zelo redki, še vedno dobe sobe v raznih nadstropjih, restavracija pa je odprta samo za kosilo. Bar in grill room sta pa zaprta.

»Savoy« hotel je morda najdražji na svetu. Znotraj je obložen s črnim marmorjem. Stoji v slepi ulici, ki mu služi za vhod. Tu je gledališče, draguljar in cvetličarna, kjer bogataši v črnih obrobjenih klobukih z zaprtim dežnikom v roki kupujejo zlatino in cvetlice.

Dolga leta so v tem hotelu stanovali zastopniki, ki so se udeleževali mednarodnih konferenc, knezi, indijski maharadža s številnimi spremljevalci, ameriški milijarderji in kralji, ki so prihajali v London. Vsa hotelska kopalnica so obložena z zelenim in modrim mar-

morjem. Lordi in filmske zvezde pa so imele pravico, da so si lahko rezervirali mizo v grill roomu. Vsak večer so bile v restavraciji varietejske predstave, igral pa je najslavitejši orkester na svetu. Pri večerji so bili vsi v fraku, dame pa so nosile vse svoje dragulje na sebi. Vsak večer je bilo vse v »galat«. V tem hotelu je po svetovni vojni ubila gospa Fary-bej svojega moža. Bil je to najbogatejši človek v Egiptu.

Vse to je zdaj dvajset metrov pod zemljo. Vse podzemlje je preurejeno za hotel. V restavraciji, katere okna so zadelana z vrečami peska, pleše gospoda v frakih. Tu so dame s svojimi dragulji in tu tudi igra orkester, ki je v vsej Angliji naj bolj plačan. Kadar je konec zabave, gostje ne gredo v sobe, gor v nadstropja, temveč se odpravijo v podzemne sobe, ki so preurejene v spalnice. Teh sob je troje vrst: za same moške, za ženske in za zakonce.

Pred kratkim je nemška bomba razbila neko sosedno hišo. Njeno težko železno okno je padlo v hotel »Savoy«, ni pa nikogar ubilo.

47.2 stopinj vročine — pa ni umrl

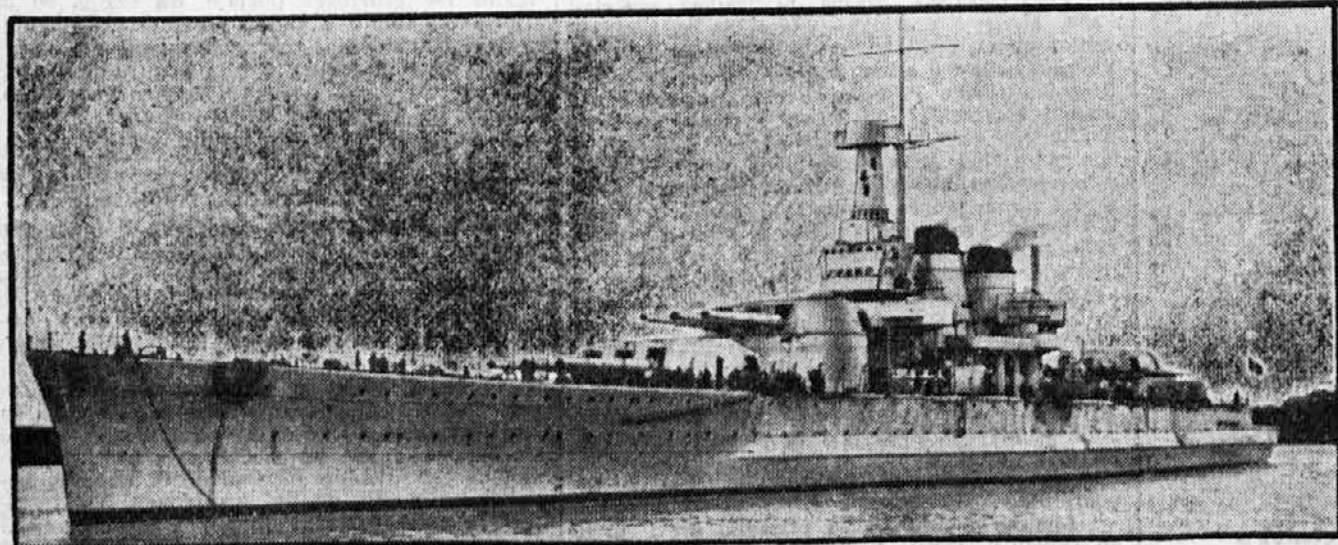
Dodaj smo bili vsaj povečini vsi prepričani, da pri človeku temperatura nad 42 stopinj pomeni brez dvoma smrtno nevarnost. Stevilne žalostne skušnje so tudi res dokazale, da imamo čisto prav, če tako mislimo. Smrtni primeri sami so namreč preveč tehten dokaz, da bi o tem še kaj dvomili. Zdaj pa so prišli učenjaki, ki pravijo, da ni treba, da bi človek, ki ima več kot 42 stopinj vročine, v vsakem primeru tudi že zapisan smrti. Pred nedavnim so v Nemčiji imeli tale zanimiv primer:

Neko mlado dekle je začela nenadno stresati huda mrzlica. Toplomer je pokazal, da je imelo to dekle 43.5 stopinj vročine. Mrzlica je že po nekaj dneh popustila in dekle je popolnoma ozdravelo. Pri nekem bolniku so nekoč namerili tudi že do 47.2 stopinj vročine, ne da bi nastopila smrt. Če koga torej popade huda vročina, zato še ne sme obupati, kakor nas tolažita zgornja dva primera. Držalo pa bo brez dvoma tudi to, da dva različna človeka ne preneseta enako hudega »ognja«.

RADIO

Program Radio Ljubljana

Sreda, 2. aprila. — 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12 Delibes: Balet Sylvia (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Spored jugoslovanske glasbe — 14 Poročila — 17.30 Naši pevci in pevke (plošče) — 18 O teznosti in dostojnosti (g. prelat Janez Kalan) — 18.20 Plošče — 18.30 Mladinska ura: Pojte z nami (vodi g. prof. Luka Kramole) — 19 Napovedi, poročila, objave — Nacionalna ura: Vojaška oddaja — 19.55 Plošče — 20 Samospevi gdč. Vande Zistler, pri slavlju g. prof. M. Lipovšek. — 20.45 Koncert Rad. ork. — 22 Napovedi, poročila do 22.20.



35.000 tonska italij. bojna ladja vrste »Littorio«, ki je bila v zadnji bitki na Sredozemskem morju hudo poškodovana. To potrjuje tudi poveljnik potopljenih italijanskih križarke »Polca«, ki je po svojem prihodu v grško pristanišče Pirej dejal, da je bila v bitki na Sredozemskem morju poškodovana tudi italijanska bojna ladja »Vittorio Veneto«, vrste »Littorio«.

GENERAL KRIVICKI:

BIL SEM V STALINOVIM SLUŽBI

Nisem bil še dobil dovoljenja za odhod in sem zdaj domneval, da mi ga nikdar ne bodo dali. Postal sem ženi v Haag brzojavko, da bi jo pripravil, da bo morala priti z otrokom v Moskvo.

Potem so me nenadoma poklicali v pisarno voditelja mojega oddelka. Sedel je pri pisalniku, pred sabo je imel moj potni list. Dejal mi je:

»Na kaj pa še prav za prav čakate? Zakaj niste na svojem mestu?«

Odgovoril sem mu:

»Čakam potni list.«

Rekel mi je:

»Dobro, tu je. Vaš vlak gre točno ob desetih!«

Na moj zadnji dan v Moskvi je razburjenje bilo že kar nezno. Zmeda je zajela ves častniški zbor rdeče vojske. Vsako uro so prihajala poročila o novih zapiranjih.

Sel sem naravnost k Mihailu Frinovskemu, podkomisarju GPU, ki je z Jezovim izvajal veliko čiščenje za Stalina. Vprašal sem ga: »Povejte mi, kaj je. Kaj se godi v državi? Kako naj v teh okoliščinah potujem? Kako naj opravljam svoje delo, če ne vem, zakaj gre? Kaj naj povem tovarišem v tujini?«

Frinovski je vzkliknil:

»Zarota! Pravkar smo v vojski odkrili velikansko zaroto, zaroto, kakor je svetovna zgodovina še ni videla. In prav zdajle smo zvedeli o naklepu za umor Nikolaja Ivanoviča (Jezova) samega! Toda prijeli smo vse! Vse imamo v roki!«

Frinovski se mi je ponudil, da mi bo dal vse dokaze za to

velikansko zaroto, ki jo je odkrila GPU. Toda zvedel sem bil že vse mogoče reči po hodnikih Ljubljane, kjer sem naletel na Furmanova, voditelja protivohunškega oddelka med belimi Rusi v tujini. Rekel mi je:

Slišiš, ona dva, ki ste mi ju poslali, sta bila pa res prvovrstna človeka.

Jaz sem ga začudeno vprašal:

»Katera človeka?«

»Nemška častnika, saj vendar veste!«

In začel mi je za šalo očitati, da sem se le prav nerad pripravljal do tega, da sem mu prepuštil svoje agente za njegovo delo. Zadeva se mi je bila čisto izmuznila iz spomina in vprašal sem Furmanova, kako je on zvedel zanj.

»Začel se je bahati:«

»Saj je to bila vendar naša zadeva!«

Vedel sem, da je Furmanov deloval za GPU v organizacijah, nasprotnih Sovjetom, kakor je na primer Zveza carskih bojevnikov, svetovna ustanova pod vodstvom generala Müllerja v Parizu. Iz njegovih besedi sem doumel, da so moja človeka prestavili pod drugo poveljstvo, da bi spleli nekaj glede te beloruske skupine v Franciji.

Domislil sem se opombe Sluckega, da gre za zadevo silnega pomena. Furmanov mi je dal zadnji ključ od zarote, ki je stala za čiščenjem v rdeči vojski.

Toda tedaj tega še nisem razumel.

Zapustil sem Moskvo 22. maja. Bilo je, kakor da bi zapuščal mesto sredi potresa. Maršala Tuhačevskega so bili prijeli. Po krogih GPU je že šla govorica, da so zaprli tudi maršala Gamarnika, čeprav je bila »Pravda« ravno sporočila, da so ga izvolili v moskovski odbor komunistične stranke — velika čast, ki je niso delili brez Stalinovega privoljenja.

Prav kmalu sem dobro razumel pomen teh nasprotujočih si poročil. Stalin je bil Gamarnika prijel in mu hkratu ob enajst uri ponudil pomiloščenje, če dovoli, da bi njegovo ime uporabili za uničenje Tuhačevskega.

Gamarnik je ponudbo zavrnil.

Konec meseca sem bil spet v Haagu. Uradno sporočilo iz sovjetske prestolnice je svetu oznanilo, da je namestnik vojnega ministra Gamarnik v preiskovalnem zaporu naredil samomor. Pozneje sem zvedel, da Gamarnik ni šel prostovoljno v smrt, temveč, da so ga Stalinovi ljudje v zaporu ubili.

Šele 11. junija je Moskva objavila poročilo, da so Tuhačevskega ter sedem drugih zapovedujočih generalov prijeli kot nemške vohune in kot sozarotnike mrtvega Gamarnika. Dvanajstega junija so sporočili usmrtnitev teh osmih prvakov rdeče vojske. Usmrtili da so jih takoj po skrivni obsodbi vojnega sodišča, ki ga je tvorilo osem drugih visokih častnikov.

Kolikor jaz vem, je bil vsaj eden teh osmih sodnikov, general Alksnis tedaj, ko naj bi bil sodil svojemu bivšemu zapovedniku, že bil sam jetnik GPU.

Od domnevnih osmih sodnikov so jih medtem šest že tudi usmrtili: maršala Blücherja ter generale Alksnisa, Bjelova, Dibenka, Kaširina in Gorbačeva.

Naglo so obračunali tudi skoraj z vsemi osemdesetimi člani vojnega sveta. Čiščenje v vojski se je ustavilo šele, ko je GPU pomela ves častniški zbor žrtvovanih je bilo okoli 35.000 častnikov.

V resnici pa sploh ni nobeno vojno sodišče razpravljalo o skupini Tuhačevskega. Niti niso uporabili pretveze, da so žrtve kako skupno delovale. Teh osem generalov tudi niso skupaj usmrtili. Postreljali so jih posamič in ob različnih dneh.

Zlagano poročilo, da je bila proti njim razprava, je Stalin izdal, da bi ljudje v vojski prebavili zgodbo o zaroti, katero da je nenadno odkrila GPU v rdeči vojski.

Kako nenadno je bilo to odkritje, kaj je bil v resnici pravi razlog zanj, in kakšna se bila dokazila za to »zaroto«, kakršne svet še ni videl — vsa ta vprašanja so se razvzvala samo ob sebi, ko sem se vrnil v Pariz.